ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

The Bar Association of the Kingdom of Cambodia

ភតសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ

មេធាវី ភុយ គន្ធី

ដកស្រង់ចេញពីព្រឹត្តិបត្រមេធាវី

ត្រីមាសទី៣ លេខ១៤ ខែកក្កដា - កញ្ញា ឆ្នាំ២០១៧

រៀបចំដោយនាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវ បោះពុម្ព និងផ្សព្វផ្សាយ

នៃគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ

ដោយមេធាវី **កុយ គន្ធី**[*]

១. សេចក្តីផ្តើម

បន្ថែមពីលើកម្លាំងពលកម្ម អាជីវកម្មត្រូវការឧបករណ៍ សម្ភារៈផ្សេងៗដើម្បីផលិតរបស់របរ ឬសេវាកម្មរបស់ខ្លួនដើម្បីធ្វើឲ្យសម្រេចបានគោលដៅរបស់ខ្លួន។ ឧបករណ៍ទាំងនោះមានដូចជា ម៉ាស៊ីន រថយន្ត ត្រាក់ទ័រ ម៉ាស៊ីនឈូស ម៉ាស៊ីនបោះពុម្ពល។ល។ ឧបករណ៍ និងសម្ភារៈទាំងនេះអាចបានមកពីការទិញ ការខ្ចី ឬការជួលពីបុគ្គល ឬពីក្រុមហ៊ុនណាមួយ។ ឧបករណ៍ខ្លះមានតម្លៃខ្ពស់ ជាហេតុធ្វើឲ្យអាជីវកម្មមួយត្រូវចំណាយដើមទុនច្រើន ដើម្បីទិញឧបករណ៍នោះយកមកប្រើការ។ បើចំណាយប្រាក់ច្រើនដើម្បីទិញឧបករណ៍មកប្រើប្រាស់ នោះអាជីវកម្មនឹងត្រូវខើចដើមទុនដើម្បីយកទៅចំណាយសម្រាប់ប្រតិបត្តិការផ្សេងៗ។ ដើម្បីកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ដើមទុនច្រើននៅក្នុងការទិញឧបករណ៍ អាជីវកម្មអាចទិញដោយ បង់ជាវគ្គៗ។ ប៉ុន្តែការទិញលក់ជាវគ្គៗនេះ ទាមទារឲ្យអាជីវកម្មមានជំហរឥណទានល្អ មានន័យថា អាជីវកម្មមានស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុមួយដែលឲ្យអ្នកលក់ជឿថា អាជីវកម្មអាចមានប្រាក់បង់រំលោះដល់ចប់ចុងចប់ដើមនៃការទិញឧបករណ៍នោះ។ ជំនួសឲ្យការទិញផ្តាច់ ឬការទិញដោយបង់ថ្លៃទិញជាវគ្គ អាជីវកម្មនៅមានវិធីជំនួសមួយ គឺការជួលឧបករណ៍ប្រើ។ ការជួលឧបករណ៍ប្រើនេះមានពីរប្រភេទ៖ ការជួលប្រតិបត្តិការ និងការជួលហិរញ្ញវត្ថុ ឬហៅតាមភាសាច្បាប់ថា ភតិសន្យាប្រតិបត្តិការ និងភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ។

២. ភតិសន្យាប្រតិបត្តិការ

ភតិសន្យាប្រតិបត្តិការដែលភាសាអង់គ្លេស ហៅថា Operating Lease គឺជាភតិសន្យា ឬជាកិច្ចសន្យាជួលមួយដែលនៅក្នុងនោះម្ចាស់របស់ ឬភតិបតីជួលឧបករណ៍ទៅឲ្យមនុស្សម្នាក់ទៀតជាអ្នកជួល ឬភតិកៈសម្រាប់ប្រើ ហើយភតិបតីមានសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើឧបករណ៍នោះរួចហើយ ភតិកៈមានកាតព្វកិច្ចត្រូវប្រគល់ឧបករណ៍ទៅឲ្យភតិបតីវិញនៅដំណាច់រយៈពេលនៃកិច្ចសន្យា។ បើនិយាយឲ្យងាយស្តាប់ ភតិសន្យាប្រតិបត្តិការមានន័យស្មើនឹងភតិសន្យាធម្មតាដែលចែងនៅ

[*] លោក **កុយ គន្ធី** ជាមេធាវីនៅការិយាល័យមេធាវី ខេអិន ពិគ្រោះច្បាប់។ លោក **កុយ គន្ធី** ប្រកបវិជ្ជាជីវៈមេធាវីនៅក្នុងវិស័យភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ, ប្រតិបត្តិការអចលនវត្ថុ, ការសាងសង់, រដ្ឋប្បវេណី និងព្រហ្មទណ្ឌ។

ក្នុងមាត្រា៥៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី។ ភតិកៈមានកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ថ្លៃជួលឧបករណ៍ជាវគ្គៗទៅតាមការកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យា។

នៅក្នុងភតិសន្យាប្រតិបត្តិការ ដោយសារភតិកៈមិនមែនជាម្ចាស់ឧបករណ៍ ភតិកៈត្រូវចុះក្នុងគណនេយ្យរបស់ខ្លួននូវប្រាក់ថ្លៃជួលថា ជាការចំណាយ ហើយគណនេយ្យរបស់ភតិកៈមិនបង្ហាញឧបករណ៍នោះនៅក្នុងខ្ទង់ទ្រព្យសកម្មរបស់ភតិកៈទេ។ តាមគណនេយ្យបែបនេះ ភតិកៈត្រូវចុះថ្លៃជួលជាការចំណាយ។ ជាមួយនឹងការចំណាយផ្សេងៗទៀត គេយកការចំណាយលើថ្លៃជួលនេះទៅកាត់ចេញពីប្រាក់ចំណូល ដែលនាំឲ្យមានកាត់បន្ថយចំណូលដែលជាប់ពន្ធ។ ភតិកៈមានអត្ថប្រយោជន៍មួយទៀត គឺការជួសជុលជាមូលដ្ឋាន (ដូចជាការជួសជុលប្រចាំ) ការចុះបញ្ជី ឬសោហ៊ុយផ្នែករដ្ឋបាលនានាលើឧបករណ៍ (ដូចជាការបង់ពន្ធប្រចាំឆ្នាំ បើមាន) ត្រូវជាបន្ទុករបស់ភតិបតី។ ភតិបតីត្រូវចុះឧបករណ៍នៅក្នុងខ្ទង់ទ្រព្យសកម្មរបស់ខ្លួន។ ភតិបតីទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍នៃការចុះតម្លៃទ្រព្យដែលត្រូវគិតជាការចំណាយ និងដែលនាំឲ្យមានការកាត់បន្ថយចំណូលដែលជាប់ពន្ធ។

៣. ភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ

ភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុជាកិច្ចសន្យាកូនកាត់រវាងការទិញដោយ បង់ជាវគ្គៗ និងភតិសន្យាប្រតិបត្តិការ។ តាមនិយមន័យ នៃច្បាប់ស្តីពីភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ ដែលប្រកាសឲ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខនស/រកម/០៦០៩/០០៨ចុះថ្ងៃទី២០មិថុនាឆ្នាំ២០០៩ ភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុគឺជាកិច្ចសន្យាជួលឧបករណ៍រវាងភតិបតី និងភតិកៈដែលភតិកៈមានកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ថ្លៃជួលឧបករណ៍ជាវគ្គៗ ក្នុងរយៈពេលមួយមិនតិចជាងមួយឆ្នាំ ហើយនៅដំណាច់រយៈពេលនៃកិច្ចសន្យា ភតិកៈត្រូវមានសិទ្ធិទិញ ឬមិនទិញឧបករណ៍ដែលជួលនោះ។

ដើម្បីធ្វើឲ្យសម្រេចបានភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុមានតួអង្គបីដែលដើរតួ គឺ(១) អ្នកផ្គត់ផ្គង់ឧបករណ៍ (២) ភតិបតី និង (៣) ភតិកៈ ហើយត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីដូចមាននៅក្នុងឌីយ៉ាក្រាមខាងក្រោមនេះ៖

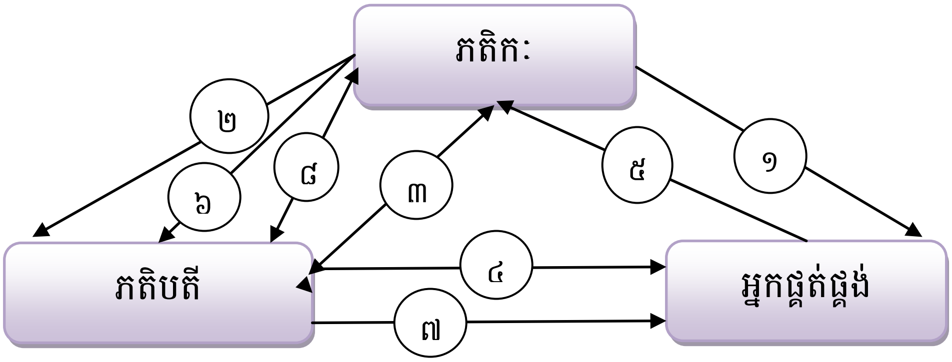

នៅក្នុង**ជំហានទី ១** ភតិកៈត្រូវចរចាជាមួយអ្នកផ្គត់ផ្គង់ដើម្បីជ្រើសរើសយកឧបករណ៍ណាដែលខ្លួនពេញចិត្តសម្រាប់យកមកប្រើប្រាស់ឲ្យត្រូវគោលបំណងនៃអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន។

នៅក្នុង**ជំហានទី ២** ភតិកៈត្រូវចរចាសុំចុះភតិសន្យាជួលឧបករណ៍ (ភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ) ជាមួយភតិបតី ដោយចង្អុលប្រាប់ពីឧបករណ៍ និង អ្នកផ្គត់ផ្គង់ប្រាប់ភតិបតី។

នៅក្នុង**ជំហានទី ៣** ភតិកៈ និង ភតិបតីឈានដល់កិច្ចព្រមព្រៀងនិងចុះភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ។

នៅក្នុង**ជំហានទី ៤** ភតិបតី និង អ្នកផ្គត់ផ្គង់ចុះកិច្ចសន្យាទិញលក់ឧបករណ៍សម្រាប់យកមកជួលឲ្យភតិកៈ។

នៅក្នុង**ជំហានទី ៥** អ្នកផ្គត់ផ្គង់ដឹកជញ្ជូន ឬ ប្រគល់ឧបករណ៍មកឲ្យភតិកៈ។

នៅក្នុង**ជំហានទី ៦** ភតិកៈចុះហត្ថលេខាទទួលយកឧបករណ៍ រួចចេញសេចក្តីបញ្ជាក់មួយឲ្យ ភតិកៈថា ខ្លួនបានទទួលឧបករណ៍ហើយ។

នៅក្នុង**ជំហានទី ៧** ភតិបតី បង់ថ្លៃទិញឧបករណ៍ឲ្យអ្នកផ្គត់ផ្គង់។

នៅក្នុង**ជំហានទី ៨** អ្នកផ្គត់ផ្គង់និង ភតិកៈចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យាថែទាំ ឧបករណ៍ជាមួយភតិកៈ (ប្រសិនជាគេចង់ធ្វើដូច្នេះ)។

គួរកត់សំគាល់ថា នៅក្នុងភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ ភតិកៈជាអ្នកជ្រើសរើសយកអ្នកផ្គត់ផ្គង់និងឧបករណ៍ដែលខ្លួនឯងចង់បានដោយខ្លួនឯង។ ភតិកៈមិនពឹងផ្អែកលើការវិនិច្ឆ័យ ឬជំនាញរបស់ភតិបតីឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ បើឧបករណ៍នោះបែរជាប្រើការមិនកើត ដោយសារលក្ខណៈបច្ចេកទេសរបស់វា មិនត្រូវនឹងកិច្ចការដែលឧបករណ៍នោះ ត្រូវបំពេញនៅក្នុងអាជីវកម្មរបស់ភតិកៈ ភតិកៈមិនអាចទៅរករឿងភតិបតីថា ទិញឧបករណ៍មិនត្រូវហើយទាមទារលុបចោលកិច្ចសន្យា ឬទាមទារឲ្យភតិកៈសងការខូចខាតទេ។ នៅពេលចរចាជួលឧបករណ៍ ភតិបតី ឬភ្នាក់ងារ ឬបុគ្គលិករបស់ខ្លួនមិនត្រូវឲ្យឱវាទ ឬកិច្ចប្រឹក្សាណាមួយដល់ភតិកៈអំពីលក្ខណៈបច្ចេកទេស ឬលក្ខណៈប្រើប្រាស់របស់ឧបករណ៍ឡើយ។ នេះជារឿងមួយសំខាន់ដោយសារ ឧបករណ៍ខ្លះមានតម្លៃដល់ទៅរាប់សែន ឬរាប់លានដុល្លារ។ នៅពេលដែលយកមកប្រើមិនត្រូវតាមគោលដៅរបស់ខ្លួន ភតិកៈអាចប្តឹងទាមទាររំលាយកិច្ចសន្យា ឬទាមទារសំណងខូចខាត។ ដើម្បីការពារទប់ទល់នឹងបញ្ហាដែលអាចកើតឡើងជាយថាហេតុ នៅក្នុងភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ គេតែងតែចែងប្រការមួយ ដើម្បីឲ្យភតិបតីបដិសេធការធានាថាឧបករណ៍ទៅនឹងគោលបំណងប្រើប្រាស់របស់វា ព្រោះការជ្រើសរើសឧបករណ៍ គឺជាវិនិច្ឆ័យរបស់ភតិកៈខ្លួនឯង។ គេអាចចែងឧបដិសេធមួយដែលអាចមានសេចក្តីថា៖

> ភតិកៈជួលឧបករណ៍ក្នុងសភាពជាក់ស្តែង ហើយដោយសារភតិបតីមិនមែនជាអ្នកផលិតឧបករណ៍ ឬជាភ្នាក់ងាររបស់អ្នកផលិត ឬជាភ្នាក់ងារនៃអ្នកលក់ឧបករណ៍ ភតិបតីមិនធ្វើការធានា ឬការអះអាងបែបណាមួយ ទោះបីជាក់ច្បាស់ក្តី ដោយ

តុល្យភាពក្តី ថាឧបករណ៍នោះអាចយកទៅលក់ដូរបាន ឬឧបករណ៍នោះសក្តិសម នឹងយកទៅប្រើបានសម្រាប់គោលបំណងណាមួយឡើយ។ ភតិបតីមិនទទួលខុសត្រូវ ចំពោះការខូចខាតណាមួយ ដោយផ្ទាល់ក្តី ដោយប្រយោលក្តី ឬដោយសារផល វិបាកក្តី ដែលកើតចេញពីការកាន់កាប់ ឬការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍នេះទេ។

ចំពោះរយៈពេលនៃការជួលវិញ នៅក្នុងច្បាប់ខ្មែរ គេមិនត្រូវកំណត់តិចជាងមួយឆ្នាំទេ (មាត្រា ១០)។ នៅក្នុងច្បាប់នៃប្រទេសខ្លះ គេកំណត់ថា រយៈពេលនៃភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុមិនត្រូវតិចជាង៧៥% នៃអាយុកាលនៃឧបករណ៍ទេ។ រយៈពេលតិចជាងនេះ គេចាត់ទុកជាការលក់ដោយបង់ជាវគ្គ។ ឧបមាថា ម៉ាស៊ីនមួយដែលមានអាយុប្រើការបានរបស់វា ១០ ឆ្នាំ រយៈពេលនៃភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុមិនត្រូវតិចជាង៨ឆ្នាំបានទេ។ ការចាត់ចូលជាការលក់ឧបករណ៍តាមការបង់ជាវគ្គ ឬជាភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុគឺ ជាសំខាន់ព្រោះវាផលប៉ះពាល់ដល់គណនេយ្យឧបករណ៍ និងការកំណត់ពន្ធដារលើប្រាក់ចំណេញនៃអាជីវកម្មទាំងរបស់ភតិបតី ទាំងរបស់ភតិកៈ។

សង្ខេបមកវិញ ភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុមានធាតុផ្សំដូចតទៅនេះ៖

១. ភតិបតីមិនមែនជាអ្នកលក់វត្ថុដែលត្រូវជួលនោះទេ

២. ភតិបតីជាអ្នកធ្វើហិរញ្ញប្បទានដើម្បីអាចឲ្យភតិកៈទទួលបានវត្ថុជួលនោះ

៣. ភតិបតីជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជួល

៤. កិច្ចសន្យាជួល ឬភតិសន្យានេះមិនអាចតិចជាងមួយឆ្នាំឡើយ

៥. ភតិកៈជាអ្នកបង់ថ្លៃជួលវត្ថុ

៦. ភតិកៈមានសិទ្ធិទិញ ឬមិនទិញវត្ថុដែលជួលនោះ

៧. ភតិបតីមានសិទ្ធិកាន់កាប់ឡើងវិញនូវវត្ថុជួលនោះ ប្រសិនបើភតិកៈមិនគោរពកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួននៅក្រោមភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុនោះ។

ការចាត់ចែងភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុដែលមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ អាចធ្វើឲ្យភតិបតីបាត់បង់ឋានៈជាអ្នកជួល/ភតិបតី ហើយក្លាយទៅជាអ្នកលក់ជាវគ្គៗវិញ។ កាលណាភតិបតីក្លាយជាអ្នកលក់ ភតិបតីអាចបាត់បង់អត្ថប្រយោជន៍ និងកិច្ចការពារតាមផ្លូវច្បាប់ផ្សេងៗ ដែលច្បាប់ស្តីពីភតិ-សន្យាហិរញ្ញវត្ថុផ្តល់ឲ្យ។ ឧទាហរណ៍ ភតិបតីអាចបាត់បង់អត្ថប្រយោជន៍ខាងពន្ធដារ និងកិច្ចការពារតាមផ្លូវច្បាប់នៅពេលទាមទារការកាន់កាប់ឡើងវិញជាដើម។